

מראי מקומות - יומא

מה:

גם להטות המנורה ולהדליקה מעל גבי המזבח, אין החיתוי אלא הכשר עבודה. והביא דברי הר"ש בפירוש על תורת כהנים שגם החיתוי למנורה היא עבודה, וצ"ע.

ג. ואיצטריך למכתב מעל המזבח

ואיצטריך למכתב מלפני ד' וכו'

הקשה השפת אמת, מדוע הוצרכה הגמרא לומר 'אי מעל המזבח הוי אמינא מזבח הפנימי', הרי גם בלא זה צריך 'מלפני ה', לומר שתהא המערכה לצד מערב המזבח, שהוא לפני ה'. ועוד, מהו שאמר 'מלפני ה' הוי אמינא דוקא מלפני ה', קא משמע לן דאפילו מהאי גיסא', ממה נפשך, אם גם מאותו צד הוא 'לפני ה', פשוט הוא, ואם אינו בכלל 'לפני ד', מה הוכיח ממעל המזבח להכשיר מקום זה.

והביא פירוש רבינו הלל בתורת כהנים, שאיזהו מזבח שמקצתו לפני ה' היינו שמקרבנות של מזבח החיצון יש חלק לכהנים וחלק לה', אבל כל הקרב בפנימי אין לכהן חלק בו, ולכן נחשב כולו לפני ה'. ולפי זה יש לפרש שבאמת כל מזבח החיצון כשר, והפסוק 'לפני ה' רק מוכיח שהוא מזבח החיצון. אלא שמהסוגיא בזבחים הוכיח שאי אפשר להביא מכל המזבח, אלא צריך להיות כנגד הפתח (ואפשר שלדעת רבינו הלל בדיעבד כשר בכל המזבח, ודלא כרש"י ותוספות בסוגייתנו).

א. תמיד אמרתי לך לא תהא אלא על מזבח החיצון הקשו התוספות, מדוע אינה צריכה מערכה בפני עצמה, כמו הקטורת שיש לה מערכה בפני עצמה. ותירצו, שכיון שלמנורה אין צורך בגחלים, רק לאש להדליק הפתילות, לא מסתבר שיעשו לה מערכה בפני עצמה, ומסר הכתוב לחכמים. עוד תירצו, שכיון שכתוב 'תמיד', משמע שלוקחין האש מאש הדולקת שם תמיד, דהיינו מערכה גדולה. והשפת אמת תירץ, שכיון שכשהיו זכאין היה נר מערבי דולק ולא הדליקו מהמזבח אלא כשמצאו שכבה, אין סברא שיצוה הכתוב לסדר מערכה מיוחדת לזמן שלא יהיו זכאין. עוד הביא שיטת הראב"ד בפירושו לתורת כהנים, שאפשר שאפילו בשעת הנס אחר שהדליק הנרות מנר מערבי הישן, הטיבו והדליקו אותו ממזבח החיצון, ועיין שם מה שתמה עליו בזה.

ב. אש מחתה ומנורה מניין

בגדר דין חתיית האש מעל המזבח למחתה ולמנורה, כתב בחידושי הגר"ח על הש"ס (סוף הספה, אות ת"מ בדפוס ישן), שלכאורה החיתוי במזבח לגחלים חשוב עבודה, ויש בו פסול מחשבה, שהרי כתוב בו 'ולקח גחלי אש מעל המזבח'. אבל הגחלים לצורך המנורה, כיון שאין בה דין ולקח גחלי אש, יכול